

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ РЕГІОНУ

Студента 5 курсу, 3з групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
освітньої програми «Публічне
управління та адміністрування»

(підпис студента)

Корженевського
Станіслава
Сергійовича

Науковий керівник
канд. екон. наук,
доцент

(підпис керівника)

Ільїна
Анастасія
Олександрівна

Гарант освітньої програми
к.держ.упр.

(підпис гаранта)

Динник
Ірина Петрівна

Київ 2023

Державний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Освітня програма: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

«30» грудня 2022 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу студентів

Корженевському Станіславу Сергійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи: «Публічне управління інвестиційним потенціалом регіону»

Затверджена наказом ректора від «14» грудня 2022 р. № 3416

2. Строк здачі студентом закінченої роботи: 01.02.2023

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи: дослідження процесу публічного управління інвестиційним потенціалом регіону та визначення напрямів його вдосконалення

Об'єкт дослідження: процес публічного управління інвестиційним потенціалом регіону в Україні

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи публічного управління інвестиційним потенціалом регіону в Україні

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ РЕГІОНУ

1.1. Аналіз сучасного стану публічного управління інвестиційним потенціалом регіону в Україні

1.2. Проблеми публічного управління інвестиційним потенціалом регіону в Україні.

РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ РЕГІОНУ

2.1. Оптимізація системи органів влади, що регулюють інвестиційний потенціал регіонів України.

2.2. Шляхи активізації інвестиційного потенціалу в регіональній політиці держави.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 24.11.2022	24.11.2022
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 30.12.2022	30.12.2022
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 10.01.2023	10.01.2023
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.01.2023	20.01.2023
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи	До 27.01.2023	27.01.2023
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 01.02.2023	01.02.2023
7	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	01-02. 06.2023	01-02. 06.2023
8	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 10.02.2023	До 10.02.2023
9	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «30» грудня 2022 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи

Гльїна А.О.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Динник І.П.

9. Завдання прийняв до виконання студент Корженевський С.С.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи:

Випускна кваліфікаційна робота написана на актуальну тему. Проаналізувавши дослідження науковців з погляду на сутність інвестиційного потенціалу регіону, студентом проаналізовано сучасний стан публічного управління інвестиційним потенціалом регіону в Україні, зокрема показники обсягів інвестицій і надходження іноземних інвестицій в Україну протягом 2012-2021 років. Також, студент виокремив світову структуру інвестицій та структуру іноземних інвестицій в Україну за сферами діяльності на кінець 2021 року. Проведений студентом аналіз дозволив перейти до аналізу інвестиції в економіку України по регіонах протягом 2012-2021 років, що надало можливості виділити найбільш та найменш перспективні регіони для інвестування, а також виявити основні позитивні та негативні фактори впливу на інвестиційний потенціал в країні в цілому, які впливали на зрушення показників інвестування в Україну. Також, студентом було виділено проблеми публічного управління інвестиційним потенціалом регіону України, які відобразили можливість виправлення ситуації внаслідок поліпшення депресивних територій в окремих регіонах країни за умов стабілізації темпів економічного зростання України.

Перевагою у роботі є побудова студентом оптимізованої системи органів влади, що регулюють інвестиційний потенціал регіонів України, спираючись на діяльність органів влади та нормативно-правові акти, що регулюють інвестиційний потенціал регіонів України, а також аналізуючи досвід окремих зарубіжних країн світу стосовно взаємодії між органами влади, іноземними інвесторами та національними виробниками з орієнтиром на інвестування у пріоритетні галузі економіки у найбільш затребуваних регіонах. Ще важливим позитивним моментом у роботі є формулювання студентом шляхів активізації інвестиційного потенціалу регіонів з низькою привабливістю, а також опанування заходів стимулювання інвестиційної активності в розвинутих країнах світу задля застосування його в Україні із виділенням авторських пропозицій щодо стимулювання інвестиційної діяльності на сучасному етапі розвитку економіки країни.

Зміст випускної кваліфікаційної роботи підпорядкований поставленій у роботі меті. Робота має досить логічну структуру та відповідає вимогам оформлення. Проте у роботі є деякі моменти, на які слід звернути увагу. Зокрема, у параграфі 1.1 було б не лишнім також проаналізувати аналогічні дані

за 2022 рік, а також чіткіше виокремити фактори впливу на зрушення показників в динаміці. Це надало б чіткішої картини щодо проблем інвестування не просто в Україну загалом, а в окремі її регіони, що дозволило б сформулювати авторські пропозиції стосовно вирішення відповідних проблем. Крім того, у параграфі 2.1 доречно було б сформулювати загальну модель оптимізованої системи органів влади, що регулюють інвестиційний потенціал регіонів України, а не просто виокремлювати відповідні органи з авторськими пропозиціями оптимізувати відповідну систему. Тут доречно було б і вказати кілька слів про ліквідований Офіс із залучення та підтримки інвестицій із підкресленням того, наскільки його ліквідація вплинула на інвестиційний потенціал регіонів України та виникнення депресивних територій в країні.

В цілому робота відповідає встановленим вимогам, написана на науковому рівні, є авторським самостійним дослідженням, повністю розкриває обрану студентом тему та допускається до захисту.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи _____
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Динник Ірина Петрівна _____
(підпис, дата)

11. Висновок про випускню кваліфікаційну роботу:

Випускна кваліфікаційна робота студента _____ Корженевського С.С.
(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми: Динник І.П. _____
(підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Н.Л. _____
(підпис)

«01» лютого 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ РЕГІОНУ	3
1.1. Аналіз сучасного стану публічного управління інвестиційним потенціалом регіону в Україні	5
1.2. Проблеми публічного управління інвестиційним потенціалом регіону в Україні	11
РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ РЕГІОНУ	
2.1. Оптимізація системи органів влади, що регулюють інвестиційний потенціал регіонів України	17
2.2. Шляхи активізації інвестиційного потенціалу в регіональній політиці держави	22
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29
ДОДАТКИ	34

ВСТУП

Актуальність дослідження. Управління інвестиційним потенціалом є пріоритетним напрямком реалізації спільної стратегії розвитку, як на рівні компанії, так і на державному рівні. Сучасний стан економіки регіонів України характеризується тим, що в більшості з них існує ряд системних, переважно соціально-економічних проблем, вирішення яких потребує залучення додаткових внутрішніх та зовнішніх інвестиційних ресурсів. Вирішити це завдання можна шляхом стимулювання інвестицій в економічний розвиток регіонів країни.

Важливим елементом управління інвестиційним потенціалом регіону на сьогодні є сприяння інвестиційному розвитку регіону. Таке стимулювання буде ефективним, якщо ґрунтуватиметься на чітких, обґрунтованих науково-методичних підходах і рекомендаціях.

Серед українських дослідників, які займалися дослідженням інвестиційного потенціалу регіону, слід особливо відзначити таких, як Я. І. Слейко, А. О. Єпіфанов, С. В. Іванов, Я. В. Кобушко, П. І. Мірошніченко, О. А. Руденко, Ф. П. Ткачик та ін. Однак дослідження процесу публічного управління інвестиційним потенціалом регіону є недостатнім та потребує подальших досліджень.

Мета роботи – дослідження процесу публічного управління інвестиційним потенціалом регіону та визначення напрямів його вдосконалення.

Відповідно до поставленої мети, у ході дослідження необхідно виконати наступні поставлені **завдання**:

- проаналізувати сучасний стан публічного управління інвестиційним потенціалом регіону в Україні;
- виявити проблеми публічного управління інвестиційним потенціалом регіону в Україні;

- дослідити оптимізацію системи органів влади, що регулюють інвестиційний потенціал регіонів України;
- визначити шляхи активізації інвестиційного потенціалу в регіональній політиці держави.

Об'єктом дослідження є процес публічного управління інвестиційним потенціалом регіону в Україні.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та прикладні основи публічного управління інвестиційним потенціалом регіону в Україні.

Методологія дослідження. У процесі виконання роботи були застосовані наступні методи дослідження: історичної абстракції, порівняльного та системного аналізу, гіпотетико-дедуктивний підхід, статистичної оцінки інвестиційного потенціалу регіону, загальнонауковий, факторного та структурного аналізу для розуміння чинників впливу органів влади на інвестиційний потенціал регіонів України, систематизації та синтезу; системного підходу для визначення шляхів активізації інвестиційного потенціалу регіонів з низькою привабливістю, вимірювання й класифікації.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці та економічному обґрунтуванні напрямів підвищення ефективності інвестиційного потенціалу регіону, а саме пропозиції щодо підвищення ефективності, подальшого розширення інвестиційного потенціалу регіону, впровадження контролю ризиків для згладжування негативного впливу факторів на інвестиційну діяльність регіону.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел (34 найменування), додатків. Основний зміст роботи представлено на 22 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 5 таблиць, 4 рисунків, 1 додаток.

РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ РЕГІОНУ

1.1. Аналіз сучасного стану публічного управління інвестиційним потенціалом регіону в Україні

У сучасній економічній теорії інвестиційний потенціал регіону є важливою частиною її економічного потенціалу. Існують різні погляди на визначення цього поняття, а також чинників його формування та методів оцінки. Систематизуємо існуючі визначення поняття «інвестиційний потенціал» та окреслимо авторське бачення наукових підходів до розуміння сутності поняття (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Категорії поняття «інвестиційний потенціал регіону»

Підхід	Автор	Зміст визначення
Як сукупність об'єктивних передумов для здійснення інвестиційної діяльності в регіоні	А.О. Єпіфанов, М.В. Мінченко, Б.А. Дадашев [31]	Сума об'єктивних передумов інвестування, яка залежить як від наявності та різноманітності інвестиційних сфер і об'єктів, так і від їх основних економічних характеристик
	Я.І. Єлейко, О.І. Єлейко, К.С. Раєвський [8]	Сукупність об'єктивних економічних, соціальних і природно-географічних характеристик регіону, які мають велике значення для залучення інвестицій в основний капітал
Як сукупність інвестиційних ресурсів і факторів виробництва, необхідних для здійснення інвестиційної діяльності в регіоні	П.І. Мірошніченко [14, с. 8]	Сукупність інвестиційних ресурсів суб'єктів господарювання, що формує комплексну базу для відтворення економічної та соціальної сфери регіону на інноваційній основі для забезпечення сталого економічного зростання.
	Л.В. Ключник [12]	Сукупна здатність залучених власних і фінансових ресурсів регіону забезпечити інвестиційну діяльність з метою отримання прибутку в цілях і масштабах, визначених економічною політикою регіону.
	Ф.П. Ткачик [28]	Сукупність наявних і мобілізованих, основних джерел, засобів, елементів потенціалу цілісної економічної системи, які використовуються і будуть використовуватися для забезпечення ефективної інвестиційної діяльності та соціально-економічного прогресу на регіональному рівні.
	О.В. Савлук [26]	Комплекс інвестиційних можливостей національної економіки, який формується шляхом інтеграції та синергії інфраструктури, ресурсів та макроекономічного потенціалу регіону та використання якого обмежене рівнем інвестиційних ризиків та інвестиційних бар'єрів.
	В.П. Гордієнко [5]	Набір інвестиційних ресурсів організовано певним чином, що дозволяє досягти ефекту синергії під час їх використання.

Продовження табл. 1.1

Підхід	Автор	Зміст визначення
Сукупні можливості формувати внутрішні і залучати зовнішні інвестиційні ресурси з урахуванням природних, економічних і соціальних умов даного регіону	С.В. Іванов [11]	Сукупність матеріальних, нематеріальних, фінансових та інших інвестиційних ресурсів, що використовуються для відтворення і розвитку суб'єктів господарської діяльності на території області, а також ринкових, соціально-економічних, організаційно-правових та інших регіональних факторів, притягувати або відштовхувати інвесторів та забезпечити умови для ефективного залучення інвестиційних ресурсів.
	К.П. Покатаєва [23]	Комплексна характеристика загальної спроможності економіки регіону здійснювати інвестиційну діяльність у всіх сферах, що включає не тільки наявний інвестиційний капітал, а й сукупність об'єктивних передумов для інвестування.
	З.В. Герасимчук [7]	Максимальні можливості регіону щодо раціонального залучення та використання інвестиційних ресурсів з урахуванням природних, геополітичних та соціально-економічних передумов для здійснення інвестиційної діяльності з метою досягнення сталого розвитку регіону.
	О.А. Руденко [25]	Узагальнена характеристика сукупної спроможності компаній регіону та його резидентів інвестувати у створене за певних умов середовище, кількість, якість і ступінь якого визначаються не лише бюджетною забезпеченістю регіону та розміром капіталу підприємства і громадян, як за балансом інвестиційних благ і ресурсів, так і за рівнем розвитку інфраструктури регіону в цілому, що визначає готовність суб'єктів інвестиційного процесу до активного відтворення елементів цілісного відтворювального циклу на мікро-, мезо- та макрорівнях.
	Я.В. Кобушко [13]	Здатність економічної системи регіону забезпечувати формування внутрішніх і зовнішніх інвестиційних ресурсів за умови їх ефективного використання та дотримання екологічних вимог.

Джерело: розроблено автором

В результаті узагальнення найпоширенішого наукового підходу, щоб зрозуміти характер інвестиційного потенціалу регіону, ця категорія була знайдена на основі трьох підходів:

1) потенціал регіону розуміється набором об'єктивних передумов (економічних, соціальних, природних географічних тощо), необхідних для впровадження інвестиційної діяльності в регіоні;

2) досліджувати інвестиційний потенціал регіону як набір інвестиційних ресурсів та виробничих факторів, необхідних для впровадження інвестиційної діяльності в окрузі;

3) інвестиційний потенціал регіону вважається кумулятивною можливістю створити внутрішні та залучити зовнішні інвестиційні ресурси, враховуючи природні, економічні та соціальні умови регіону [5, с. 68].

Аналізуючи думки науковців щодо цієї категорії, ми дійшли до висновку, що інвестиційний потенціал регіону є динамічною категорією: його формування, стан і ступінь використання значною мірою визначаються ендогенними факторами впливу, який створюється іншими частковими потенціалами регіону – фінансовим, виробничим, природно-ресурсним, інфраструктурним, споживчим, інноваційним, трудовим, управлінським тощо. Розвиток і рівень ефективності використання власне і визначає, наскільки корисно розглядати інвестиційний потенціал у тісному зв'язку з ними. Ігноруючи останній (тобто розглядаючи його лише з точки зору ресурсного підходу), інвестиційний потенціал регіону будемо розуміти лише як сукупність фінансових ресурсів для здійснення інвестиційної діяльності, оскільки, як і екзогенні чинники, ці ресурси визначаються станом і характеристиками макросередовища, в якому функціонує регіон.

Так, проаналізуємо стан інвестування економіки України за період з 2013 по 2021 рік (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Показники обсягів інвестицій в Україну за 2013-2021 рр.

Показники	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ВВП у фактичних цінах, млн. грн.	1404669	1465198	1586915	1988544	2385367	2983882	3560596	3974564	4194102
Загальний обсяг інвестицій у фактичних цінах, млн. грн.	263728	247892	204062	251154	326164	412813	526342	584449	688521
Загальний обсяг інвестицій (% ВВП)	18,78	16,92	12,86	12,63	13,67	13,83	14,78	14,70	16,4

Джерело: розроблено автором на основі [16]

За 9 років найбільший обсяг інвестицій було залучено у 2013 та 2014 роках і становив 18,78 % ВВП та 16,92 % ВВП відповідно, після чого спостерігалась виражена тенденція до зниження. Стосовно 2021 року, то обсяг інвестицій становив 16,4 % ВВП, це зростання відбулося за рахунок запровадження державної підтримки проєктів зі значними інвестиціями.

Необхідно вивчити стан інвестиційної діяльності та визначити чинники, що впливають на неї, адже в міру розвитку інвестиційного потенціалу стає можливим створення нових робочих місць, модернізація виробництва, підвищення якості продукції, покращення фінансової інфраструктури та покращення економіки України.

За даними Державної служби статистики України станом на 31 грудня 2021 року залучено 41983,6 млн дол. США. Динаміку обсягу іноземних інвестицій наведено на рис. 1.1

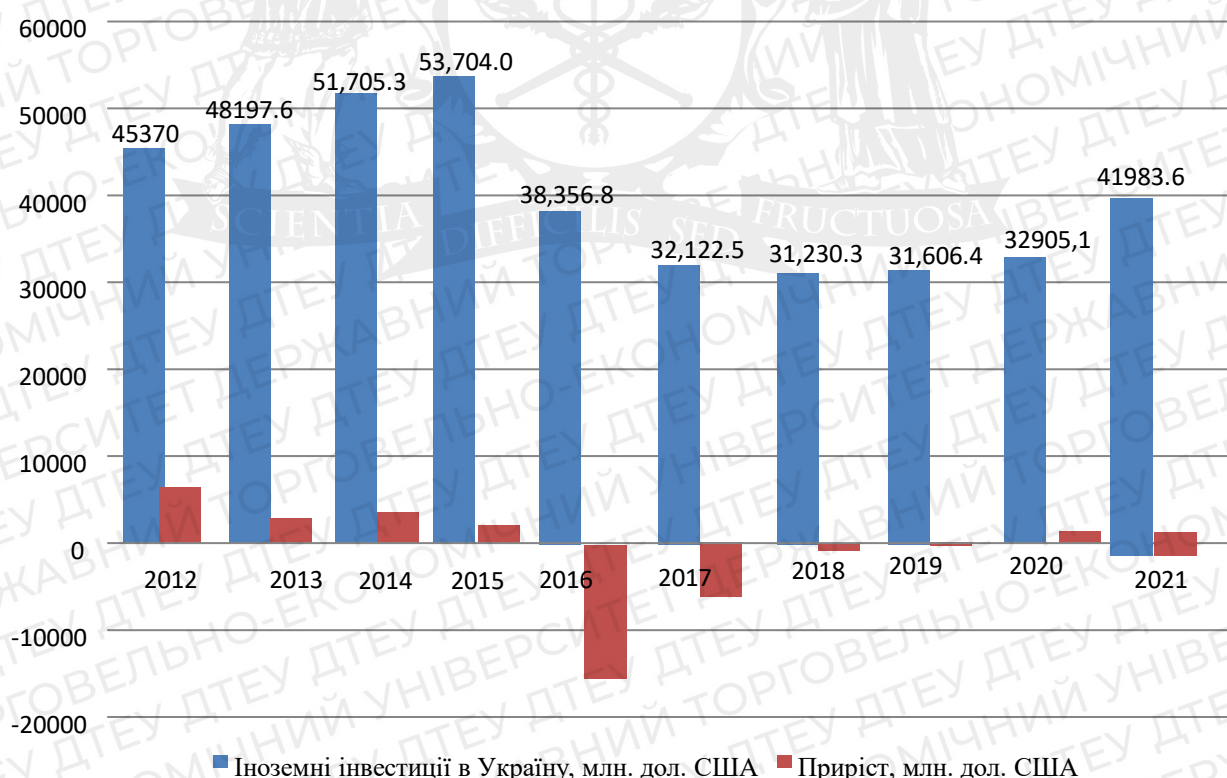

Рис. 1.1. Обсяг іноземних інвестицій в Україну за 2012-2021 рр.

Джерело: створено автором на основі [16]

Аналізуючи дані рис. 1.1, можна побачити, що в період з 2012 року до початку 2016 року відбулося зростання обсягів іноземних інвестицій: приріст у 2012 році становив 14,05 %, у 2013 році – 5,87 %, у 2014 році – 6,78 %, у 2015 році – 3,72%. Потім відбулося різке падіння обсягів іноземних інвестицій в Україну: приріст у 2016 році склав (-40,01 %), у 2017 році – (-19,41 %), у 2018 році – (2,86 %). Протягом 2018-2019 років відбулося зростання іноземних інвестицій на 1,19 % та 3,95 % відповідно. Зростання іноземних інвестицій в Україну на 1 січня 2022 року становило 6,0 %. Збільшення прямих іноземних інвестицій в економіку України переважною мірою забезпечувалося реінвестованими доходами іноземних інвесторів.

Розглянемо іноземні інвестиції в Україну у розрізі усього світу станом на 31.12.2021 (рис. 1.2).

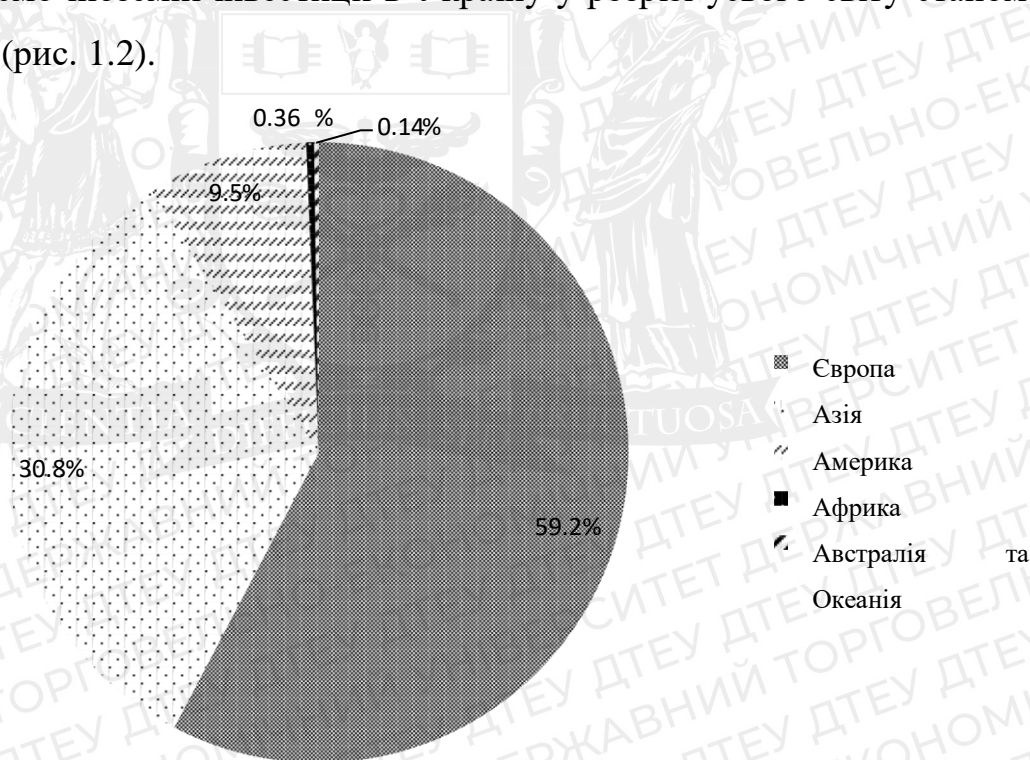

Рис. 1.2. Світова структура інвестицій в Україну станом на 31.12.2021

Джерело: створено автором на основі [16]

Провідні сфери економічної діяльності України за обсягом залучення інвестицій станом на 31.12.2021 становлять: промисловість – 40 %, у тому числі на переробну промисловість припадає 31,05 %, виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 8,95 %; оптова та роздрібна торгівля

– 17,87 %; фінансова та страхова діяльність – 10,16 %; діяльність у сфері адміністративних та допоміжних послуг – 14,11 %; інформація та телекомунікації – 8,6 %; професійна, наукова і технічна діяльність – 7,38 % (рис. 1.3) [16].

Рис. 1.3. Структура іноземних інвестицій в Україну за сферами діяльності станом на 31.12.2021

Джерело: створено автором на основі [16]

Так, первинний сектор (сільське господарство) є незначним, вторинний сектор (промисловість) є привабливим для інвесторів, переважно виробництво, але найбільш перспективним є третинний сектор економіки (сфера послуг).

Порівняння розподілу прямих інвестицій по регіону України за аналітичний період наведено в додатку А.

Згідно з додатком А видно, що лідером є місто Київ із загальною часткою іноземних інвестицій 52,5 % станом на 31.12.2020. В інших регіонах більшість у: Дніпропетровській області – 9,4 %, Київській області – 4,77 %, Харківській області – 4,31 %. Найгірші позиції займають Чернівецька, Тернопільська та Кіровоградська області з часткою 0,1 %, що свідчить про низьку інвестиційну привабливість та нерозкритий інвестиційний потенціал цього регіону.

Інвестиційний потенціал України значною мірою нереалізований, але він має достатні умови для подальшого розвитку. Збільшення інвестиційного потенціалу України дасть поштовх її економічному розвитку, покращить платіжний баланс за рахунок поточної діяльності, примножить досягнення науково-технічного прогресу, тобто підвищить конкурентоспроможність на міжнародному рівні. Наразі Міністерство розвитку громад та територій України (Мінрегіон) активно працює над створенням інноваційної інфраструктури в регіонах. Національна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки передбачає, що одним із завдань регіональної політики є впровадження інноваційних технологій у систему управління розвитком міст на основі концепції Smart City [17].

Сьогодні інвесторів цікавлять можливості економічного розвитку країни, економічні прогнози, про які говорить Україна – який буде рівень ВВП, інфляція, курс національної валюти і наскільки він буде захищений, поки не розвиватимуться певні сектори економіки. За всіма цими показниками інвестор вирішує, інвестувати в Україну чи ні. З одного боку, це є позитивним сигналом для іноземних інвесторів (з Україною можна працювати), але не слід забувати, що таким чином збільшуються боргові зобов'язання перед міжнародними фінансовими партнерами.

1.2. Проблеми публічного управління інвестиційним потенціалом регіону в Україні

Соціально-економічна криза 2014 року спричинила загострення ситуації із залученням іноземних інвестицій та впровадженням внутрішніх капіталовкладень. Як непривабливість інвестиційного клімату, так і брак коштів для капітальних вкладень спричинили стрімке погіршення показників інвестиційної активності в Україні в цілому та в окремих її регіонах. Такі тенденції почалися ще в 2013 році і продовжилися в 2014 році. Посиленої уваги потребує пошук нових ринків збуту товарів і послуг у регіонах, оскільки

змінюються економічні відносини, а також потреба акумулювати ресурси для потреб розвитку для посилення інвестиційної спроможності регіонів. Це включає пошук місцевих ресурсів, їх накопичення, примноження та розширення й ефективне використання. Відповідно, необхідно розробити комплекс заходів щодо підвищення інвестиційної спроможності регіонів.

Військові дії на сході України сьогодні негативно впливають на інвестиційний клімат і, зокрема, на міжнародну інвестиційну привабливість країни. Ризики інвесторів зростають, спричиняючи втрати в конкурентній боротьбі за глобальні інвестиційні ресурси. Таким чином, це суттєво гальмує розвиток українського ринку. На сьогодні не створено єдиного інституційного простору правового управління інвестиційною діяльністю на регіональному рівні. Існуюча законодавча база не має системного підходу до регулювання інвестиційної діяльності. Роль інституцій у підвищенні інвестиційної привабливості суб'єктів територій має бути зосереджена на об'єктивному розподілі ресурсів, що призводить до покращення показників інвестиційної активності територій [2, с. 226].

Проблеми, пов'язані із формуванням інвестиційного потенціалу регіонів подані в табл. 1.4

Таблиця 1.4

Проблеми публічного управління інвестиційним потенціалом регіону в Україні

Проблеми	Зміст проблеми
Корупція	Низький рівень ВВП на душу населення
Збільшення концентрації інвестиційних ресурсів в одних і тих же секторах економічної діяльності та відсутність привабливих можливостей для залучення інвестицій в інші сектори	Дефіцит інвестиційних ресурсів в окремих регіонах України
Збільшення концентрації обсягу інвестиційних ресурсів в одних і тих самих регіонах	Основним фактором при прийнятті рішень про здійснення інвестування є «близькість до центральних органів влади»
Недосконалість інструментів розкриття внутрішнього потенціалу регіонів	Відсутність розкриття внутрішнього потенціалу регіону в процесі аналізу стану розвитку окремих галузей і сфер діяльності

Продовження табл. 1.4

Проблеми	Зміст проблеми
Недостатнє інституційне забезпечення інвестиційної політики в регіонах і на місцях	Декларативність положень нормативно-правової бази, що регулює інвестиційну діяльність в Україні та в окремих її регіонах
Недостатнє використання зарубіжного досвіду щодо залучення інвестицій	Неможливість забезпечення сталого розвитку регіону України без цілеспрямованої державної інвестиційної політики згідно з досвідом зарубіжжя.

Джерело: розроблено автором

Так, найбільшим недоліком інвестиційного потенціалу регіону в Україні є надзвичайно високий рівень *корупції*. Вважається, що коли річний рівень ВВП на душу населення нижче 8 тис. дол., то така держава не може бути не корумпованою.

Іншою проблемою є те, що не всі регіони мають можливості залучати інвестиційні ресурси. Так, з року в рік спостерігається *концентрація капітальних інвестицій* у галузях переробної промисловості (31,05 % за даними 2021 року), виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 8,95 %; оптова та роздрібна торгівля – 17,87 %; фінансова та страхова діяльність – 10,16 %; діяльність у сфері адміністративних та допоміжних послуг – 14,11 %; інформація та телекомунікації – 8,6 %; професійна, наукова і технічна діяльність – 7,38 %. Відповідно, відчувається гостра нестача інвестиційних ресурсів у тих регіонах, де у структурі валового регіонального продукту переважає якась одна галузь добувного сектору або сільське господарство.

Крім того, з року в рік спостерігається *концентрація ресурсів у регіонах з порівняно вищими темпами соціально-економічного розвитку*. Так, близько 18,48 % обсягу капітальних інвестицій було освоєно у трьох регіонах України: Дніпропетровській, Київській, Харківській. Це говорить про те, що для іноземних інвесторів чинник «близькість до центральних органів влади» є основним при прийнятті рішень про здійснення інвестування.

Що стосується регіональних стратегій, то вони є *інституційним інструментом розкриття внутрішнього потенціалу регіону*. У поточних стратегіях регіонального розвитку відсутній системний та комплексний аналіз внутрішнього потенціалу регіону та визначення шляхів його використання. Регіональні стратегії містять аналіз окремих галузей і сфер діяльності, які складають економічну основу конкретного регіону, але не мають стратегічної спрямованості як у цілому, так і особливо в контексті підвищення інвестиційної привабливості регіонів. З тексту стратегії інвестору важко зробити висновки про можливість здійснення капітальних вкладень. Відповідно, проведений таким чином аналіз стану розвитку окремих галузей і сфер діяльності не сприяє розкриттю внутрішнього потенціалу регіону.

Розробка інвестиційної політики традиційно залишається прерогативою *інституцій центрального рівня*. Деякі нормативно-правові документи, що регулюють здійснення інвестиційної діяльності в державі, зокрема Закон України «Про інвестиційну діяльність» [9] та Указ Президента України «Про заходи щодо вдосконалення інвестиційної діяльності в Україні» [29], відносяться до державного рівня. З іншого боку, інвестиційна політика регіонального рівня не стала конструктивним елементом системи регулювання інвестиційної діяльності. Вагому роль у регулюванні інвестиційної діяльності саме на регіональному рівні та у формуванні системи інвестування в регіонах і задоволенні очікувань інвесторів відіграють рейтинги інвестиційної привабливості регіонів, інвестиційні паспорти регіонів; інвестиційні атласи по регіонах, що формуються Державним агентством з інвестицій та управління національними проектами України [1]. Місцеві ради здійснюють/впливають на інвестиційну діяльність на власний розсуд у рамках чинного законодавства. Лише статті індивідуальних законодавчих актів – Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації» – поширюються безпосередньо на місцевий рівень, створюючи рамки для дій місцевої влади та простір для маневру в питаннях залучення інвесторів та реалізації великих інвестиційних

проектів. Так само органи місцевого самоврядування можуть впливати на інвестиційну діяльність на підконтрольній їм території шляхом пропагандистського впливу, до якого відноситься розробка регіональних інвестиційних паспортів.

Врешті-решт, без цілеспрямованої державної інвестиційної політики неможливо забезпечити сталий розвиток регіону України. *Практика розвинених країн* визначила би необхідність державної підтримки активізації інвестиційної діяльності.

Основною проблемою, яка гальмує розвиток інноваційного потенціалу на регіональному рівні, є недостатній розвиток інноваційної інфраструктури.

Причинами цієї проблеми є:

- прогалини національного законодавства у сфері інноваційної діяльності та трансферу технологій, що негативно впливають на регіональні законодавчі ініціативи;
- відсутність комунікації між науковцями та представниками інших секторів економіки щодо потреб бізнесу в інноваціях, з одного боку, та даних про нові й вдосконалені технологічні рішення, які спрямовані на досягнення як економічних (підвищення конкурентоспроможності виробленої продукції), так і соціальних ефектів, які можна використовувати у виробництві, – з іншого боку;
- відсутність механізмів стимулювання інноваційної діяльності регіонального рівня;
- незавершеність програм регіонального розвитку як у загальноекономічному розвитку окремих галузей, так і в активізації інноваційної інфраструктури;
- недостатнє фінансування з місцевих бюджетів та нерівномірне використання наявних ресурсів у регіонах;
- бракує достатньої кількості кваліфікованих спеціалістів у сфері академічного підприємництва та інноваційного підприємництва, фінансових консультантів, експертів з трансферу технологій та бізнес-планування;

- низька здатність до впровадження досягнень науково-технічного прогресу.

Ініційована Мінрегіоном реформа децентралізації суттєво наповнила бюджети органів місцевого самоврядування, забезпечивши тим самим необхідні ресурси для розвитку інноваційного потенціалу регіонів та їх конкурентних переваг [17]. Так, відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» [9] державне регулювання інноваційної діяльності здійснюється шляхом визначення та підтримки пріоритетних напрямів як на державному / галузевому рівні, так і на регіональному та місцевому рівнях. При створенні та реалізації регіональних і місцевих інноваційних програм регіони мають право самостійно займатися підтримкою та розвитком усіх видів інноваційної діяльності, виділяти зі свого бюджету кошти на здійснення науково-дослідної діяльності та впровадження інновацій. Крім регіонів, мають бути захищені права та інтереси суб'єктів інноваційної діяльності, фінансова підтримка реалізації інноваційних проектів, комерційні банки та інші фінансово-кредитні установи, які видають кредити на реалізацію інноваційних проектів. Відповідно, інвестування в регіоні має бути стимульованим; підтримувати функціонування та розвиток сучасної інноваційної інфраструктури тощо.

Слід зазначити, що Мінрегіон відіграв важливу роль у розвитку інвестиційного потенціалу завдяки отриманій в результаті реформи децентралізації фінансовій самостійності регіонів, здатності розпоряджатися місцевими ресурсами, підвищеній відповідальності. Соціальний розвиток муніципалітетів створює необхідну економічну базу та мотиви для активізації інноваційної діяльності.

Підсумовуючи сказане, слід зазначити, що державна підтримка інвестиційного потенціалу регіону є домінантою і головним кроком до стабілізації темпів економічного зростання України.

РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ РЕГІОНУ

2.1. Оптимізація системи органів влади, що регулюють інвестиційний потенціал регіонів України

Необхідною умовою покращення інвестиційно-економічної ситуації в Україні є подальша децентралізація державного управління, яка здатна підвищити демократичний потенціал суспільства та сприяти підвищенню управлінської компетентності регіональних та місцевих органів влади. На жаль, сучасна практика створення інвестиційних програм на регіональному рівні є надто неповною. Більшість регіональних інвестиційних програм є простою збіркою проєктів збільшення виробництва окремих підприємств, зібраних з районів, економічне обґрунтування яких є вкрай неповним. Перелік заходів, які реально сприяють інвестиційним процесам на місцевому та регіональному рівнях, а також тих, що залежать від владних структур, включає переважно інформаційну підтримку. Від представників органів місцевого самоврядування залежить ступінь поширення інформації про відповідний регіон, у тому числі про його конкурентні переваги, особливості тощо [27, 34].

Позитивна інвестиційна динаміка спостерігається лише в окремих територіальних областях України. Це залежить від інвестиційного потенціалу регіону, його інвестиційного клімату.

Основними національними заходами щодо покращення інвестиційної діяльності можна визначити:

- на законодавчому та виконавчому рівні необхідно усунути негативні фактори правового характеру, які унеможливають ефективне регулювання господарського процесу в частині залучення та розвитку інвестицій;
- оптимізація податкової системи та мінімізація авансових платежів і переважно використання коштів в управлінні дохідною частиною бюджету;
- забезпечення гнучкості податкової політики для підвищення зацікавленості

інвесторів у зростанні доходів; повне звільнення інвестицій протягом першого року також вважається економічно обґрунтованим;

- удосконалення порядку сплати митних платежів і зборів за іноземні інвестиції, що надходять в Україну;
- створення системи правового захисту іноземних інвесторів від боржників і несумлінних партнерів [32, 33].

Досить ефективним засобом залучення інвестицій є створення вільних економічних зон. В Україні відповідними законодавчими актами створено 11 вільних економічних зон, у 9 областях запроваджено спеціальний інвестиційний режим. Однак їх створення в Україні не принесло очікуваних результатів щодо залучення іноземного капіталу, оскільки на цих територіях перебував переважно місцевий капітал і компанії, які не сплачували податки. Зважаючи на це, в 2005 році ці пільги були скасовані і компанії стали платниками загального податку [10, 17].

Зокрема, варто відзначити зарубіжний досвід оптимізації системи органів влади, що регулюють інвестиційний потенціал. Механізм правового регулювання захисту інвестицій у зарубіжних країнах світу, функціонування системи виконавчих органів, що регулюють інвестиційний потенціал, суттєво різняться. У низці розвинених країн світу діють спеціальні органи державного управління інвестиціями: Рада з іноземних інвестицій у США, Рада з іноземних інвестицій при Генеральній дирекції зовнішніх зносин в Іспанії, Служба з інвестицій казначейства Міністерства економіки, фінансів і бюджету у Франції [22].

Досвід України щодо використання податкових пільг для стимулювання інвестицій у 1990-х роках виявився негативним, що було пов'язано зі зловживанням перевагами (ухилення від оподаткування, створення компаній з надзвичайно малими інвестиціями з метою отримання гарантованих державою податкових пільг) та появою псевдоінвесторів.

На сучасному етапі Податковим кодексом України передбачено податкові пільги, які мають сприяти розвитку пріоритетних галузей економіки

та стимулювати їх інвестиційну активність. Проте відсутність дієвого механізму контролю та звітності за цільовим використанням цих пілґ перетворила український інструмент фінансового оздоровлення на механізм викачування коштів із державного бюджету [17, 24].

Відповідно до ст. 11 Закону України «Про інвестиційну діяльність» державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється з метою реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики, виходячи з цілей та показників економічного і соціального розвитку України, пов'язаної з реалізацією державних та регіональних програм економічного розвитку регіонів, особливо державного та місцевого бюджетів, призначених для фінансування інвестиційної діяльності [9].

Розглянемо органи влади, що регулюють інвестиційний потенціал регіонів України в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Органи влади, що регулюють інвестиційний потенціал регіонів України

Орган влади	Яким чином регулює інвестиційний потенціал
Кабінет Міністрів України	Є вищим органом державної влади в системі органів виконавчої влади, який забезпечує реалізацію та реалізацію внутрішньої та зовнішньої інвестиційної політики держави, розробляє та реалізує загальнодержавні програми економічного, науково-технічного та соціального розвитку держави. Саме ця установа визначає та реалізує інвестиційні проєкти [18].
Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства (наразі – Міністерство економіки України)	У структурі Міністерства економіки України (Мінекономіки) діє Департамент інвестицій. Цей відділ є самостійним структурним підрозділом апарату міністерства [19]. Основними завданнями Департаменту є підготовка пропозицій: забезпечує формування та реалізацію державної інвестиційної політики, політики державно-приватного партнерства; створення та функціонування індустріальних парків, а також інноваційну діяльність як складову інвестиційної діяльності. Департамент є спеціальним структурним підрозділом у структурі. Мінекономіки забезпечує реалізацію державної політики у сфері залучення інвестицій в сектор національної економіки, розроблення відповідних нормативно-правових актів, що безпосередньо впливають на державу та напрями розвитку інвестиційної діяльності в державі, а також інвестиційний клімат [20].
Органи влади на місцях	Місцеві державні адміністрації та місцеві муніципалітети здійснюють програми та залучення інвестицій на регіональному рівні; забезпечують розвиток інвестиційної діяльності на регіональному рівні, покращення інвестиційного клімату.

Продовження табл. 2.1

Орган влади	Яким чином регулює інвестиційний потенціал
Органи влади на місцях	Також, вони забезпечують підготовку інформаційних матеріалів про стан інвестицій відповідно до компетенції, встановленої чинним законодавством; регулюють інвестиційну діяльність в регіоні, пріоритетні напрями інвестування (інвестиційний паспорт регіону). До компетенції місцевих державних адміністрацій належить також підготовка пропозицій та інформування вищих органів виконавчої влади про пропозиції щодо залучення іноземних інвесторів та розвитку економічного потенціалу відповідної території [17, 24].
Офіс із залучення інвестицій (Ukraine invest)	Відповідно до втраченої чинності постанови Кабінету Міністрів України від 19.10.2017 за рішенням № 740 Офіс був тимчасовим консультативно-дорадчим органом Кабінету Міністрів України, діяльність якого координував Урядовий уповноважений з інвестицій. Метою створення такої інституції була необхідність створення діалогу між інвестором та державною інституцією й сприяння взаємодії інвесторів з державними структурами, органами місцевого самоврядування, відповідальними муніципальними суб'єктами, які готують та реалізують інвестиційні проекти для залучення прямих іноземних інвестицій. Одним із завдань офісу було регулярне проведення брифінгів, зустрічей та переговорів з потенційними інвесторами, що сприяє покращенню інвестиційного клімату та привабливості країни в очах інвесторів; надання консультативної допомоги та супровід інвестиційної діяльності, набуття іноземного досвіду для розвитку пріоритетних галузей. Ця установа була «посередником» між інвесторами та державою і працювала за принципом «єдиного вікна» [17, 21].
Національна інвестиційна рада	Дорадчий орган при Президентові України, утворений згідно Указу від 12.03.2020 № 79/2020 «Питання Національної інвестиційної ради». До складу цієї ради входять переважно представники бізнес-сфери та керівники органів виконавчої влади, які, спираючись на свій досвід і знання, здатні впливати на інвестиційну політику держави [30].

Джерело: розроблено автором

За результатами аналізу компетенції органів державної влади, на які покладено функції у сфері державного регулювання інвестиційної діяльності, можна виявити недоліки цієї системи. Наразі не існує єдиної уповноваженої установи у сфері видачі дозволів на залучення інвестицій, контролю за залученням та ефективним використанням іноземних інвестицій, а також не визначено перелік об'єктів інвестування чи галузей, у які обмежено інвестиції або заборонено. Також, не встановлено порядок вилучення іноземних інвестицій у разі, якщо дії інвестора загрожують національним інтересам країни. Така ситуація є певною передумовою існування реальної загрози негативного впливу інвестицій. Повністю погоджуючись із позицією, що

тотальний державний контроль над іноземними інвестиціями призведе до погіршення інвестиційного клімату, ми все ж зазначаємо, що ефективний контроль над стратегічно важливими галузями є необхідним.

За результатами проведеного дослідження встановлено, що в Україні існує декілька державних інституцій, до компетенції яких частково входить управління інвестиційною діяльністю, а також розробка та реалізація ефективної державної інвестиційної політики, стимулювання інвестицій, діяльність в Україні, супровід інвестиційних процесів, розробка уточнюючих правових норм, орієнтація місцевих та іноземних інвесторів на пріоритетні напрями інвестування [4, 15].

Необхідність залучення інвестицій зумовлена недостатністю бюджетних коштів для фінансування тих галузей економіки та підприємств, які потребують амортизації. Докладаючи великих зусиль для залучення інвестицій, необхідно контролювати використання залучених коштів і забезпечувати як безпеку інвестицій, так і безпеку економіки України. Показником ефективності державних інституцій у цій сфері буде практичне створення та реалізація таких умов діяльності, які будуть взаємовигідними як для інвестора, так і для держави. Суттєвим недоліком існуючої системи є відсутність державної інституції контролю за іноземними інвестиціями, відсутня дозвільна система для залучення іноземних інвестицій в об'єкти критичної інфраструктури, стратегічно важливі об'єкти і стратегічно важливі для національної економіки об'єкти, майбутнє може мати негативні наслідки для національної безпеки. Враховуючи зазначене, доцільно розробити перелік галузей та об'єктів, залучення іноземних інвестицій у які обмежено або потребує отримання спеціального дозволу в установленому законодавством порядку. Отже, система органів влади, що регулюють інвестиційний потенціал регіонів України, потребує оновлення персоналу, що має стратегічне мислення та постійно сприяє підвищенню рівня своєї професійної компетентності з проблем депресивних територій та аналізу ситуації зі сталим розвитком окремих регіонів країни задля розробки перспективних стратегічних планів.

2.2. Шляхи активізації інвестиційного потенціалу в регіональній політиці держави

В сучасній Україні створено несприятливий інвестиційний потенціал. Його причинами можна назвати нестабільну економічну, військову та політичну ситуацію в країні, корупцію, високий рівень бюрократії та недосконалість чинного законодавства. Для підвищення інвестиційної привабливості, насамперед, необхідно нормалізувати інвестиційний потенціал шляхом впровадження якісних заходів протидії корупції та тіньовій економіці. Також, варто звернути увагу на страхування інвестиційних ризиків, зниження рівня бюрократії та загалом створення позитивного іміджу країни на світовій арені.

Дані Мінрегіону показують, що Україна є країною з надзвичайно високим інвестиційним потенціалом, але їй бракує сприятливих інвестиційних можливостей для використання потенціалу [17].

Створений інвестиційний потенціал зможе суттєво знизити інвестиційні ризики та підвищити інвестиційну привабливість країни, підвищивши тим самим її іміджевий рейтинг серед країн світу, що в свою чергу створить позитивні зміни в інших сферах економічного та політичного розвитку. В реаліях України вкрай необхідно вжити заходів для стимулювання справедливої судової системи, зниження рівня бюрократії і, звичайно, корупції.

Основними напрямками розвитку інвестиційного потенціалу в регіональній політиці країни можна виділити:

- створення сприятливого інвестиційного середовища, стимулювання національних інвесторів до інвестицій;
- концентрація грошових потоків на пріоритетних напрямках розвитку;
- забезпечення доступності кредитів підприємствам;
- налагодження спільного міжрегіонального співробітництва.

Згідно з проведеним аналізом, можна визначити, що Чернівецька, Тернопільська та Кіровоградська області мають низьку інвестиційну привабливість та нерозкритий інвестиційний потенціал (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Шляхи активізації інвестиційного потенціалу регіонів з низькою привабливістю

№ з/п	Регіон, що потребує збільшення інвестиційного потенціалу	Шляхи активізації інвестиційного потенціалу
1	Чернівецька область	1. Запровадження системи заходів щодо вдосконалення інституційного забезпечення здійснення інвестиційної діяльності. 2. Створення індустріальних (промислових) парків. 3. Активізація співпраці області з торговельно-економічними представництвами в Україні та за кордоном.
2	Тернопільська область	1. Організація міжнародних інвестиційних форумів, виставкових заходів, семінарів, круглих столів з питань удосконалення системи управління інвестиційним процесом. 2. Підвищення кваліфікації спеціалістів з інвестицій та інновацій.
3	Кіровоградська область	Модернізація виробничого потенціалу регіону з метою випуску високотехнологічної продукції

Джерело: створено автором

Саме тому необхідно правильно визначити пріоритетні завдання розвитку інвестиційної діяльності з урахуванням сильних і слабких сторін регіону. Реалізація завдань має здійснюватися на основі цілеспрямованої, послідовної політики щодо створення умов для активізації інвестиційної діяльності в регіоні, вдосконалення мобілізаційних механізмів, залучення фінансових ресурсів та використання бюджетних коштів і позабюджетні фонди, альтернативні джерела інвестування.

Вирішуючи завдання підвищення інвестиційного потенціалу, слід враховувати, що розвинені країни світу, залучаючи інвестиційні потоки, постійно дбають про підвищення своєї інвестиційної привабливості,

створюючи спеціальні режими для іноземних інвестицій, надаючи податкові пільги, субсидії, кредити за сприятливі умови, державні гарантії, заходи стимулювання розвитку перспективних галузей (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Заходи стимулювання інвестиційної активності в розвинутих країнах світу

Джерело: розроблено автором за [6, 22, 25]

На прикладі нашого сусіда, економіка Угорщини відкрита для іноземних інвестицій та іноземним інвесторам дозволено працювати майже в усіх її

сферах. Інтенсивний приплив прямих іноземних інвестицій в економіку цієї країни з самого початку постсоціалістичної епохи значною мірою забезпечувався інтенсивним продажом державних активів іноземним інвесторам. Іноземні інвестиції в Угорщині зазвичай здійснюються одним із чотирьох способів: 1) створення нової компанії; 2) створення спільного підприємства; 3) придбання підприємства, що приватизується; 4) придбання додатково випущених акцій діючої компанії. Слід зазначити, що з 1996 року інвестиції у фінансову сферу та страхування в країні не вимагають дозволу державних контролюючих органів, потрібне лише офіційне повідомлення [3].

Для України цікавими є досвід лідерів Західної Європи по залученню прямих іноземних інвестицій, якими є Польща та Угорщина.

Узагальнюючи зарубіжний досвід, можна виділити наступні перспективні напрями регулювання інвестиційної діяльності, які становлять практичний інтерес для нашої держави та забезпечуватимуть стимулювання інвестиційної діяльності на сучасному етапі розвитку економіки України:

1. Створення єдиної довгострокової стратегії, метою якої є забезпечення сталого соціально-економічного розвитку країни.
2. Створення сприятливого інвестиційного клімату для залучення іноземних інвестицій, сприяння зростанню частки іноземних інвестицій у виробництві експортної продукції.
3. Розвиток інфраструктури з використанням інноваційних проєктів, реконструкція та створення нових екологічно чистих виробництв.
4. Залучення інвестицій у провідні галузі для розширення конкурентного середовища, приватизації та розвитку бізнесу.
5. Інвестиції та державна підтримка галузей, які потребують відновлення основного капіталу та мають значний інноваційний потенціал, за допомогою якого можливе збільшення обсягів виробництва.
6. Створення рівних умов для всіх інвесторів щодо забезпечення прав власності та захисту інвесторів.

7. Стимулювання інвестиційної діяльності податковими та неподатковими пільгами, амортизаційною політикою, наданням пільгових інвестиційних кредитів.

8. Удосконалення національної інноваційної політики, яка буде спрямована на формування такої нормативно-правової бази, що забезпечить перехід на інноваційний шлях розвитку; фінансова підтримка інноваційних програм і проєктів, спрямованих на вирішення найважливіших соціально-економічних завдань, створення інноваційної інфраструктури та підготовку персоналу в інноваційній сфері.

9. Реалізація програм підтримки інвестицій резидентів за кордоном, сприяння міжнародним інвестиціям.

10. Удосконалення регіональних схем стимулювання інвестиційної діяльності.

Підводячи підсумки, згідно з досвідом зарубіжних країн світу, українській державі нагальною є потреба в державній підтримці для активізації інвестиційного потенціалу. У більшості країн найпоширенішими інструментами стимулювання інвестиційних процесів є податкові пільги, податкові інвестиційні кредити, прискорена амортизація, субсидії, кредити, підтримка депресивних регіонів і пріоритетних галузей, підготовка трудових ресурсів, фінансування науки та інноваційного розвитку.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В ході написання роботи нами було проаналізовано публічне управління інвестиційним потенціалом регіону.

1. Проаналізовано сучасний стан державного управління інвестиційним потенціалом регіону. Інвестиційний потенціал України сьогодні значною мірою нереалізований. У досліджувані роки регіони, куди спрямовуються іноземні інвестиції, не змінюються. Це свідчить про те, що Україна не створює нових можливостей та мотивації для іноземних інвесторів, а інвестиційний потенціал країни досить тривалий час залишається невикористаним і не є стимулом для економічного розвитку країни. Дослідження включало перелік перешкод, які заважають іноземним інвесторам інвестувати в Україну.

2. Було виявлено проблеми публічного управління інвестиційним потенціалом регіону, а саме: корупція, збільшення концентрації інвестиційних ресурсів в одних і тих же секторах діяльності та відсутність привабливих можливостей для залучення інвестицій в інші сектори; недосконалість інструментів розкриття внутрішнього потенціалу регіонів, недостатнє інституційне забезпечення інвестиційної політики в регіонах та на місцях, недостатнє використання зарубіжного досвіду щодо залучення інвестицій.

3. Досліджено оптимізацію системи органів влади, що регулюють інвестиційний потенціал регіонів України. Оптимізуючи систему інститутів регулювання інвестиційного потенціалу регіонів України, визначено, що необхідною умовою покращення ситуації в Україні є подальша децентралізація державного управління, яка здатна підвищити демократичний потенціал суспільства та сприяти державному управлінню; підвищення управлінської компетентності регіональних та місцевих установ.

4. Визначено шляхи активізації інвестиційного потенціалу в регіональній політиці держави. Згідно з досвідом зарубіжних країн світу, українській державі нагальною є потреба в державній підтримці для

активізації інвестиційного потенціалу. У більшості країн найпоширенішими інструментами стимулювання інвестиційних процесів є податкові пільги, податкові інвестиційні кредити, прискорена амортизація, субсидії, кредити, підтримка депресивних регіонів і пріоритетних галузей, підготовка трудових ресурсів, фінансування науки та інноваційного розвитку.

Отже, публічне управління інвестиційним потенціалом регіону є перманентним явищем, головним завданням якого має стати покращення співпраці між владою, бізнесом та наукою для започаткування і розширення нових видів інноваційної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атлас інвестиційної привабливості України та інвестиційні паспорти. *Урядовий портал Єдиний веб-портал органів виконавчої влади*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/investicijnij-atlas-ukrayini> (дата звернення: 16.01.2023).
2. Бабич Л. М., Кузнецова А. О. Інвестиційний податковий кредит як інструмент регулювання інвестиційних процесів. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 9 (123). С. 226–231.
3. Вишивана Б. М. Зарубіжний досвід регулювання інвестиційної діяльності та можливості його використання в Україні. *Світ фінансів*. Вип. 1 (10), 2007. С. 75–84. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/157/165> (дата звернення: 27.01.2023).
4. Впровадження інвестиційних інструментів на регіональному та муніципальному рівнях. Кейс-стаді. Федерація канадських муніципалітетів / Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст», 2020. 40 с. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/609/Case_Study_PLEDDG_Investments-web.pdf (дата звернення: 29.01.2023).
5. Гордієнко В. П. Інвестиційний потенціал регіону як економічна категорія. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Економічні науки. 2014. Вип. 7. Ч. 4. С. 67–70. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_07/183.pdf (дата звернення: 08.01.2023).
6. Гоцуляк Л. В. Інвестиційна політика розвинених країн в умовах становлення інноваційної економіки. *Ефективна економіка*. 2014. № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3330> (дата звернення: 27.01.2023).
7. Герасимчук З. В., Поліщук В. Г. Теоретичні основи інституційного забезпечення стимулювання сталого розвитку регіону. *Регіональна економіка*.

2011. № 4. С. 30-47. URL: http://re.gov.ua/re201104/re201104_030_GerasymchukZV,PolishchukVH.pdf (дата звернення: 10.01.2023).

8. Слейко Я. І., Слейко О. І., Раєвський К. Є. Інвестиції, ризик, прогноз. Львів: ЛІБС, 2000. 176 с.

9. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 16.01.2023).

10. Зудова І. Ю., Щиголева А. В. Особливості формування чинників інвестиційного потенціалу підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 19. С. 403–408. URL: http://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/61.pdf (дата звернення: 20.01.2023).

11. Іванов С. В. Методологічні підходи до визначення сутності інвестиційного потенціалу. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2004. Вип. 195. Т. 1. С. 98–104.

12. Ключник Л. В. Публічне управління в територіальних громадах: організаційні та фінансові аспекти. *Регіональна економіка*. 2019. №4(94). С. 104-112. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2019-4-9> (дата звернення: 05.01.2023).

13. Кобушко Я. В. Еколого-економічна оцінка відтворення інвестиційного потенціалу регіону: автореферат... канд. екон. наук. Суми, 2012. 20 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/30015> (дата звернення: 11.01.2023).

14. Мірошниченко П. І. Активізація використання інвестиційного потенціалу регіону: автореф. дис. ... канд. екон. наук. Донецьк, 2007. 20 с.

15. Нижник О., Ткачук А., Третяк Ю., Федюк В. Публічне управління для регіонального розвитку: спроможності, прогалини і рекомендації. Міністерство розвитку громад та територій України. 2021. 440 с. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2021/10/b1.3.-public-investment-needs-assessment-report-final-ua.pdf> (дата звернення: 29.01.2023).

16. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 16.01.2023).
17. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/> (дата звернення: 16.01.2023).
18. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 16.05.2008 № 279. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> (дата звернення: 24.01.2023).
19. Питання Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2019 р. № 838. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/838-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.01.2023).
20. Про затвердження Положення про департамент інвестицій: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України 03.03.2020 № 394. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0394915-20#Text> (дата звернення: 24.01.2023).
21. Про утворення Офісу із залучення та підтримки інвестицій: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2016 р. № 740 (втратила чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/740-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.01.2023).
22. Політика залучення прямих міжнародних інвестицій в Китаї. URL: <http://bugabooks.com/book/515-fenomen-yekonomicheskogo-razvitiya-kitaya/47-82-politika-privlecheniya-pryamuxinostrannyx-investicij-pii.html> (дата звернення: 21.01.2023).
23. Покатаєва К. П. Теоретичні аспекти визначення категорії «інвестиційний потенціал» та «інвестиційна привабливість». *Комунальне господарство міст*. 2007. Вип. 75. С. 262–268. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/1542/1/%D0%9A.%D0%9F.%D0%9F%D0%9E%D0%9A%D0%90%D0%A2%D0%90%D0%84%D0%92%D0%90.pdf> (дата звернення: 09.01.2023).

24. Постанова Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 10.09.2014 р. № 442 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.01.2023).

25. Руденко О. А. Особливості регулювання інвестиційних процесів та дослідження інвестиційного потенціалу в постсоціалістичних країнах. *Економіка і організація управління*. 2019. № 1 (33). С. 85–91. URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/7068> (дата звернення: 11.01.2023).

26. Савлук О. В. Світовий досвід підвищення інвестиційної привабливості регіону на основі інституціонального регулювання. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2012. № 2. Т. 1. С. 256–262. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2012_2_1/256-262.pdf (дата звернення: 08.01.2023).

27. Сілюкова С. Розвиток інвестиційного потенціалу регіону як об'єкт державного регулювання. Публічне управління: теорія та практика: збірник наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління. 2013. Вип. 1(13). 184 с.

28. Ткачик Ф. П. Державна інвестиційна політика та її вплив на розвиток економічного регіону. автореф. дис. ... канд. екон. наук. Ірпінь, 2013. 22 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/1668/1/%D0%90%D0%92%D0%A2%D0%9E%D0%A0%D0%95%D0%A4%D0%95%D0%A0%D0%90%D0%A2_%D0%A2%D0%9A%D0%90%D0%A7%D0%98%D0%9A.pdf (дата звернення: 06.01.2023).

29. Указ Президента України «Про заходи щодо вдосконалення інвестиційної діяльності в Україні» від 10.11.2009 № 912/2009. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912/2009#Text> (дата звернення: 16.01.2023).

30. Указ Президента України «Питання Національної інвестиційної ради» від 12.03.2020 № 79/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79/2020#Text> (дата звернення: 27.01.2023).

31. Управління регіоном: навч. посіб. / А.О. Єпіфанов, М.В. Мінченко, Б.А. Дадашев; за заг. ред. А.О. Єпіфанова. Суми: УАБС НБУ, 2008. 361 с. URL: [https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/50274/5/Yepifanov_Upravlinnia_rehionom.pdf;jsessionid=97FBF32806141657A78DD4BE1CABC4E9)

[download/123456789/50274/5/Yepifanov_Upravlinnia_rehionom.pdf;jsessionid=97FBF32806141657A78DD4BE1CABC4E9](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/50274/5/Yepifanov_Upravlinnia_rehionom.pdf;jsessionid=97FBF32806141657A78DD4BE1CABC4E9) (дата звернення: 03.01.2023).

32. Федулова С. О., Савченко М. Є. Методичні основи формування та оцінки привабливості території. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 3 (114). Ч. 2. С. 42–48. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/3_2020/3_2_2020/8.pdf (дата звернення: 19.01.2023).

33. Цистан І. В. Розвиток економіки та інвестиційний потенціал банків як важливий фактор його забезпечення. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. 2020. № 28. С. 54–63. URL: <https://nonproblem.net/wp-content/uploads/2021/02/DOI-10.33813-2224-1213.23.2020.6.pdf> (дата звернення: 27.01.2023).

34. Ширяєва Л. В., Онешко С. В., Літвіненко О. І. Підвищення інвестиційної привабливості торговельних портів України. Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2018. № 3(64). С. 36–54. URL: <https://www.daemmt.odesa.ua/index.php/daemmt/article/view/211/179> (дата звернення: 18.01.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

Інвестиції в економіку України по регіонах за 2012-2021 рр. [16]

Регіон	Обсяги на 1 січня										Станом на 31.12.2021
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Усього	45 370,0	48 197,6	51 705,3	53 704,0	38 356,8	32 122,5	31 230,3	31 606,4	32 905,1	35 809,6	41 983,6
Вінницька	205,3	226,4	248,2	309,4	223,0	187,8	180,0	198,9	222,5	236,7	283,2
Волинська	218,6	291,4	380,5	341,3	271,2	247,1	246,1	251,3	256,7	306,6	335,4
Дніпропетровська	10 620,3	10 183,3	9 880,1	8 913,0	5 784,9	4 030,6	3 491,1	3 688,2	3 535,5	3 797,6	3 947,6
Донецька	4 329,2	3 559,9	3 566,7	3 789,1	2 322,0	1 748,0	1 249,6	1 116,4	1 289,3	1 399,8	1 710,1
Житомирська	226,6	306,2	336,9	362,9	259,8	222,7	216,3	226,8	234,2	246,3	352,9
Закарпатська	364,4	348,5	406,4	437,5	334,2	311,8	317,0	325,1	343,3	360,9	411,3
Запорізька	902,8	937,5	1 027,6	1 075,3	843,4	682,7	863,4	910,5	900,8	912,9	984,3
Івано-Франківська	492,8	624,0	642,7	813,8	925,9	836,6	826,6	904,7	894,6	724,0	800,1
Київська	1 574,2	1 714,8	1 798,2	1 951,5	1 750,3	1 593,4	1 516,8	1 588,7	1 598,0	1 645,3	2 003,3
Кіровоградська	52,1	59,5	90,9	147,1	70,6	52,5	58,9	70,1	69,3	74,7	87,2
Луганська	629,5	713,3	785,5	826,4	578,2	443,9	436,4	438,0	437,2	447,2	509,1
Львівська	1 186,8	1 300,4	1 315,8	1 379,5	1 097,6	1 032,9	833,5	930,0	947,8	1 116,3	1 566,4
Миколаївська	165,4	152,3	244,7	282,8	228,9	212,8	213,5	206,1	220,6	305,4	315,8
Одеська	1 107,3	1 220,5	1 629,1	1 671,7	1 423,3	1 320,3	1 228,8	1 202,6	1 251,7	1 279,3	1 497,0
Полтавська	550,3	701,2	942,3	1 064,7	1 039,4	1 000,1	1 003,0	1 008,8	1 025,9	1 166,0	1 210,9
Рівненська	276,8	259,6	277,9	292,6	242,5	199,6	159,5	134,2	130,4	134,6	249,4
Сумська	359,6	361,8	386,5	422,7	263,3	199,1	190,0	181,5	184,5	198,0	350,9
Тернопільська	59,8	61,9	63,9	68,9	55,8	49,2	48,2	45,0	100,6	49,5	86,1
Харківська	2 716,8	2 814,2	2 174,3	2 131,9	1 674,3	1 519,6	642,5	638,3	652,5	762,5	1 811,2
Херсонська	185,5	188,6	251,5	275,2	208,2	211,0	201,3	218,5	204,8	245,4	255,7
Хмельницька	183,0	186,8	205,1	224,5	189,1	165,5	158,2	170,8	200,5	203,0	229,4
Черкаська	289,4	285,7	882,5	887,9	512,9	348,0	334,4	335,7	329,8	357,2	408,2
Чернівецька	61,9	61,9	64,2	80,2	68,6	59,1	57,1	42,6	45,6	53,0	59,1
Чернігівська	94,9	100,9	105,0	128,4	99,8	92,1	241,3	429,6	435,7	442,9	467,8
м.Київ	18 516,5	21 537,0	23 998,6	25 825,6	17 889,6	15 356,3	16 516,8	16 343,9	17 393,1	19 344,3	22 051,1

АНОТАЦІЯ

Корженевський С.С. Публічне управління інвестиційним потенціалом регіону. Випускна кваліфікаційна робота на здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньою програмою «Публічне управління та адміністрування». Державний торговельно-економічний університет, 2023.

У випускній кваліфікаційній роботі висвітлено сучасний стан інвестиційного потенціалу України. Інвестиційний потенціал України значною мірою нереалізований, але він має достатні умови для подальшого розвитку. Виділено основні негативні явища, що гальмують розвиток, та основні рушії розвитку. Сьогодні в Україні існує ціла низка негативних явищ, які відлякують інвесторів від інвестування. Досліджено оптимізацію системи органів влади, що регулюють інвестиційний потенціал регіонів України. Визначено шляхи активізації інвестиційного потенціалу в регіональній політиці держави. Збільшення інвестиційного потенціалу України дасть поштовх її економічному розвитку, покращить платіжний баланс за рахунок поточної діяльності, примножить досягнення науково-технічного прогресу, тобто підвищить конкурентоспроможність на міжнародному рівні.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, іноземні інвестиції, управління інвестиційним потенціалом регіону, публічне управління, регіон.

SUMMARY

Korzhenevsky S. Public management of the investment potential of the region. Final qualifying work for obtaining Bachelor of specialty 281 "Public Management and Administration", educational program "Public Management and Administration". State University of Trade and Economics, 2023.

In the final qualifying work the current state of Ukraine's investment potential is highlighted. Ukraine's investment potential is largely unrealized, but it has sufficient conditions for further development. The main negative phenomena inhibiting development and the main drivers of development are highlighted. Today in Ukraine there is a whole series of negative phenomena that discourage investors from investing. The optimization of the system of authorities that regulate the investment potential of the regions of Ukraine has been studied. The ways to activate the investment potential in the regional policy of the state have been determined. Increasing the investment potential of Ukraine will give impetus to its economic development, improve the balance of payments at the expense of current activities, multiply the achievements of scientific and technical progress, that is, increase competitiveness at the international level.

Key words: investment potential, foreign investments, management of the investment potential of the region, public management, region.

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу
Корженевського Станіслава Сергійовича на тему:
«Публічне управління інвестиційним потенціалом регіону»
виконаної на здобуття ОС «Бакалавр»
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»
у Державному торговельно-економічному університеті

Представлена на рецензію випускна кваліфікаційна робота носить актуальний характер, оскільки присвячена питанням підвищення ефективності та подальшого розширення управління інвестиційним потенціалом регіонів України на прикладі Міністерства розвитку громад та територій України, яке є прикладом успішного публічного управління інвестиційним потенціалом регіонів в Україні.

У процесі аналізу автором використовувалися методи історичної абстракції, порівняльного та системного аналізу, гіпотетико-дедуктивний підхід, факторного та структурного аналізу, систематизації та синтезу, які дали змогу отримати синтезоване уявлення про об'єкт і водночас наочно показати його складові.

Метою дослідження є вивчення специфіки управління інвестиційним потенціалом регіонів. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку посилань на використані інформаційні джерела.

Перший розділ висвітлює загальну характеристику публічного управління інвестиційним потенціалом регіону.

У другому розділі розглянуто удосконалення системи публічного управління інвестиційним потенціалом регіону та шляхи її активізації.

Результати проведеного дослідження можуть бути використані в освітній діяльності, а також в практичній діяльності органів публічної влади з метою вдосконалення інвестиційного потенціалу в регіональній політиці держави.

Випускна кваліфікаційна робота відповідає вимогам, виконана у повному обсязі і заслуговує на оцінку «відмінно», а її автор Корженевський Станіслав Сергійович на отримання кваліфікації бакалавра відповідно до обраної спеціальності.

Рецензент
Голова правління кредитної спілки
«Профспілкова скарбниця»

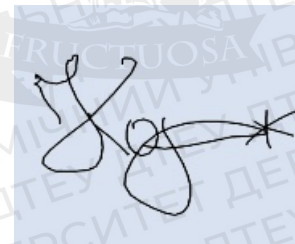
Т.М. Орисенко

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Корженевський Станіслав Сергійович, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Публічне управління інвестиційним потенціалом регіону» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«31» січня 2023 року

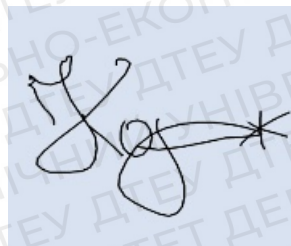
_____ (підпис)

Згода

Я, Корженевський Станіслав Сергійович, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: “Публічне управління інвестиційним потенціалом регіону” несую повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Державного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

«31» січня 2023 року

(Корженевський С.С.)

Підпис

Прізвище, ініціали